

FiComin lausunto dataunionistrategiasta

FiCom kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston E-kirjeestä (E 113/2025 vp) koskien komission tiedonantoa dataunionistrategiasta.

FiCom pitää strategian tavoiteasetantaa lähtökohtaisesti kannatettavana. Strategia tunnistaa datatalouden kasvun keskeiset esteet: laadukkaan datan saatavuuden ja yhteentoimivuuden haasteet, sääntelykehityksen pirstaleisuuden sekä geopoliittisen kilpailun dataan ja infrastruktuureihin liittyvistä riippuvuuksista.

FiComin keskeiset viestit

- **EU:n datasääntelyn tulee olla johdonmukaista, riskiperusteista ja kevyempää**, jotta datatalous, innovaatiot ja investoinnit voivat kasvaa ennakoitavasti.
- **Pilvi- ja datainfrastruktuurin kehittämisen tulee perustua markkinaehtoisuuteen ja teknologianeutraaliuteen**. Sääntely ei saa kaventaa yritysten valinnanvapautta eikä lisätä toimittajalukkiutumisen riskejä.
- **Kansainvälisten tietovirtojen on säilyttävä avoimina ja sujuvina**. Datasuvereniteettitoimet on kohdennettava todellisiin riskeihin, eikä niistä tule muodostaa de facto -datalokalisaatiota tai uusia sisämarkkinaesteitä.
- **EU-tason koordinaatiota ja toimeenpanon selkeyttä on vahvistettava**. Yhdenmukaiset tulkinnat ja päällekkäisyyksien purku ovat edellytys hallinnollisen taakan keventämiselle ja oikeusvarmuudelle.

Pilari I – Laadukkaan datan skaalaaminen AI:n ja innovoinnin tueksi

FiCom pitää tärkeänä, että EU parantaa datan saatavuutta, laatua ja yhteentoimivuutta käytännönläheisesti ja kilpailua tukien. Datalaboratoriot, data-avaruudet sekä tekoälytehtaat – ja niihin kytkeytyvät tulevat tekoälyn gigatehdas -hankkeet – voivat tukea sisämarkkinoiden skaalautumista, jos toteutus perustuu avoimiin standardeihin, yhteentoimivuuteen ja selkeään hallintointiin.

FiCom korostaa valtioneuvoston tavoin, että pilvipalveluihin ja datakeskuksiin liittyvissä toimitissa tulee välttää ratkaisuja, jotka kaventavat palveluntarjoajien tai käyttäjien valinnanvapautta tai johtavat toimittajalukkoon. Datan ja sovellusten siirrettävyyden tulee olla mahdollista kohtuullisin kustannuksin ja yhteentoimivien standardien.

FiCom pitää myönteisenä julkisen datan parempaa hyödyntämistä tekoälyn ja palveluinnovaatioiden kehittämisessä, mukaan lukien “kysy vain kerran” ja yhden luukun periaate, edellyttäen että tietosuoja, tietoturva, julkisuusperiaate ja kansallinen liikkumavara säilyvät.

Pilari II – Datalainsäädännön virtaviivaistaminen ja oikeusvarmuuden vahvistaminen

FiCom yhtyy valtioneuvoston arvioon siitä, että EU:n datasääntely on muodostunut raskaaksi ja osin päällekkäiseksi. Komission tavoite selkeyttää sääntelyä Digital Omnibus -kokonaisuuksilla on kannatettava, ja sen onnistuminen ratkaistaan sillä, vähenevätkö velvoitteet tosiasiallisesti.

FiCom pitää keskeisenä, että “yksinkertaistaminen” näkyy mitattavasti yritysten ja viranomaisten hallinnollisten velvoitteiden vähenemisenä. Raportointitakaan vähentämistavoitteet (vähintään 25 % ja pk-yrityksille vähintään 35 %) tulee kytkeä konkreettisesti jatkovalmisteluun ja toimeenpanomalleihin.

Mahdolliset one-click compliance -mallit voivat olla hyödyllisiä vain, jos ne aidosti helpottavat vaatimustenmukaisuutta eivätkä luo uutta raportointikerrosta tai keskitettyjä mekanismeja, jotka käytännössä lisäävät yritysten taakkaa. Ratkaisussa on huomioitava myös tietoturva ja liikesalaisuuksien suoja.

Pilari III – Datasuvereniteetin vahvistaminen kansainvälisessä ympäristössä

Valtioneuvoston linjaus on tasapainoinen: sensitiivisen ei-henkilökohtaisen datan ja arkaluonteisen ei-henkilötiedon suojaaminen ja geopolitiittisten riskien hallinta ovat tärkeitä, mutta toimien ei tule heikentää tasapuolisia kansainvälisiä tietovirtoja tai eurooppalaisten yritysten globaalia liiketoimintaa ja toimitusketjuja.

Komission esittämä datavuotojen vastainen työkalupakki (anti-data-leakage toolbox) tulee toteuttaa riskiperusteisesti ja oikeasuhtaisesti. On vältettävä ratkaisuja, jotka muodostavat käytännössä datalokalisaatiota tai rajoittavat EU-toimijoiden mahdollisuuksia valita tarkoituksenmukaisia teknologiaratkaisuja ja kumppaneita.

FiCom tukee valtioneuvoston linjaa, jonka mukaan ei-henkilötiedon siirtoihin ei tule kohdistaa suhteettomia velvoitteita. Avoimet ja sujuvat tietovirrat ovat keskeisiä eurooppalaisen kilpailukyvyyn, toimitusketjujen ja innovaatioiden edellytys.

Toimeenpano, koordinaatio ja vaikutusarviot

On keskeistä, että E-kirjeessä tunnistetut kehityskohteet (EU-tason koordinaation puutteet, päällekkäiset rakenteet ja vaihtelevat tulkinnat) ratkaistaan. Sääntelytyön tulee olla ennakoitavaa

ja vaikutusarvioinneiltaan huolellista, ja työnjaon jäsenvaltioiden ja EU-viranomaisten välillä selkeä.

FiCom pitää tärkeänä myös sitä, että yhteistä koordinaatiota ja hallinnointia vahvistetaan data-avaruuksien, yhteentoimiva Eurooppa -kehyksen ja muiden yhteentoimivuutta lisäävien rakenteiden välillä.

Yritysten näkökulmasta sääntelyn johdonmukaisuus on yhtä tärkeää kuin sen määrä: epäselvyydet ja ristiriitaiset tulkinnat muodostavat merkittäviä vaatimustenmukaisuuskustannuksia ja hidastavat investointeja.

Yhteenveto

Dataunionistrategia tarjoaa hyvän perustan EU:n datatalouden vahvistamiselle. Jatkovalmistelussa painopisteen tulee olla sääntelyn keventämisessä ja päällekkäisyyksien purkamisessa, markkinaehtoisesta ja teknologianeutraalin infrastruktuurikehityksen tukemisessa sekä avoimien tietovirtojen turvaamisessa.

Kunnioitavasti

FiCom ry

Janne Hälinen
juristi